

Bruxelles, 9. rujna 2025.
(OR. en)

12658/25

ENV 817
MI 637
DELECT 127

POPRAVNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	8. rujna 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	C(2025) 5961 final
Predmet:	DELEGIRANA DIREKTIVA KOMISIJE (EU) .../... od 8.9.2025. o izmjeni Direktive 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao elementa u čeličnim, aluminijskim i bakrenim legurama

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument C(2025) 5961 final.

Priloženo: C(2025) 5961 final

Bruxelles, 8.9.2025.
C(2025) 5961 final

DELEGIRANA DIREKTIVA KOMISIJE (EU) .../...

od 8.9.2025.

**o izmjeni Direktive 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za
olovo kao elementa u čeličnim, aluminijskim i bakrenim legurama**

(Tekst značajan za EGP)

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST DELEGIRANOG AKTA

Ovom Delegiranom direktivom Komisije izmjenjuje se, u svrhu prilagodbe tehničkom i znanstvenom napretku, Prilog III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća o ograničenju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi („Direktiva RoHS”)¹ u pogledu izuzeća za olovo kao elementa u čeličnim, aluminijskim i bakrenim legurama.

Člankom 4. Direktive RoHS ograničava se uporaba određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi (EEO). Trenutačno je u Prilogu II. toj direktivi navedeno deset ograničenih tvari: olovo, živa, kadmij, šesterovalentni krom, polibromirani bifenili (PBB), polibromirani difenileteri (PBDE), di(2-etilheksil) ftalat (DEHP), benzil butil ftalat (BBP), dibutil ftalat (DBP) i diizobutil ftalat (DIBP).

U prilogima III. i IV. Direktivi RoHS navode se materijali i komponente EEO-a za posebne primjene koje su izuzete iz ograničenja za tvari iz članka 4. stavka 1. te direktive. Člankom 5. omogućuje se prilagođavanje priloga III. i IV. znanstvenom i tehničkom napretku (u pogledu odobrenja, obnavljanja i opoziva izuzeća). U skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (a) izuzeća treba uvrstiti u priloge III. i IV. samo ako se time ne narušava zaštita okoliša i zdravlja predviđena Uredbom (EZ) br. 1907/2006 („Uredba REACH”)² i ako je ispunjen bilo koji od tri sljedeća uvjeta:

- ako eliminacija ili zamjena putem izmjena u dizajnu ili materijalima ili komponentama za koje nije potreban ni jedan od materijala ili tvari navedenih u Prilogu II. nije izvediva iz znanstvenih ili tehničkih razloga,
- ako pouzdanost zamjenskih tvari nije osigurana,
- ako postoji vjerojatnost da ukupno negativno djelovanje na okoliš, zdravlje i sigurnost potrošača uzrokovano zamjenom prevlada ukupne koristi od te zamjene za okoliš, zdravlje i sigurnost potrošača.

Pri donošenju odluka o izuzećima i njihovu trajanju u obzir se moraju uzeti raspoloživost zamjenskih tvari i socioekonomski utjecaj zamjene. Pri donošenju odluka o trajanju izuzeća mora se uzeti u obzir svaki potencijalni učinak na inovacije. Kad je to relevantno, uzima se u obzir ukupni učinak izuzeća tijekom cijelog životnog ciklusa proizvoda.

EEO na koji se primjenjuje Direktiva RoHS razvrstava se u skladu s kategorizacijom utvrđenom u Prilogu I. toj direktivi.

Člankom 5. stavkom 1. Direktive RoHS omogućuje se da Komisija putem pojedinačnih delegiranih akata u skladu s člankom 20. uvrštava materijale i komponente EEO-a za posebne primjene u popise u prilogima III. i IV. Člankom 5. stavkom 3. i Prilogom V. utvrđuje se postupak za podnošenje zahtjeva za izuzeće.

¹ SL L 174, 1.7.2011., str. 88., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/65/oj>.

² Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj>).

2. SAVJETOVANJA PRIJE DONOŠENJA AKTA

Komisija od poslovnih subjekata prima zahtjeve za odobrenje ili obnavljanje izuzeća u skladu s člankom 5. stavkom 3. Direktive RoHS³.

U Prilogu III. Direktivi navedene su tri glavne točke: za olovo kao element u čeličnim legurama – točka 6(a), aluminijskim legurama – točka 6(b) i bakrenim legurama – točka 6.(c), koje su prvotno bile obuhvaćene jednom točkom. Na temelju rezultata najnovijih preispitivanja te su točke proširene kako bi se unosi prilagodili tehničkom i znanstvenom napretku te kako bi se dodali posebni podunos.

Olovo kao element u čeličnim legurama

Izuzeće iz točke 6(a)-I uneseno je u Prilog III. Direktivi RoHS Delegiranom direktivom Komisije (EU) 2018/739⁴. Kategorije od 1. do 7. i kategorija 10. koje su trebale biti revidirane prenesene su u tu novu točku. Datum isteka izuzeća iz točke 6(a)-I je 21. srpnja 2021. Izuzeće iz točke 6(a)-I odnosi se na uporabu olova kao elementa u čeličnim legurama **za potrebe strojne obrade i u galvaniziranom čeliku**. U usporedbi s prethodnim izuzećem iz točke 6(a), koje i dalje vrijedi za određene kategorije EEO-a, niži prag koncentracije olova u galvaniziranom čeliku smanjen je na 0,2 % masenog udjela olova.

Konkretno, datum isteka izuzeća iz točke 6(a) je 21. srpnja 2023. za *in vitro* dijagnostičke medicinske proizvode iz kategorije 8., a 21. srpnja 2024. za instrumente za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. te za kategoriju 11. „ostali EEO koji nije obuhvaćen nijednom od gore navedenih kategorija” („ostali EEO”).

Komisija je 17. i 20. siječnja 2020., u roku za obnavljanje utvrđenom u članku 5. stavku 5. Direktive RoHS, primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točaka 6(a) i 6(a)-I. Komisija je 20. siječnja 2023. primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točke 6(a) za instrumente za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. te za kategoriju 11. „ostali EEO”.

U skladu s člankom 5. stavkom 5. drugim podstavkom Direktive 2011/65/EU postojeća izuzeća ostaju valjana sve dok Komisija ne donese odluku o zahtjevu za obnavljanje.

Olovo kao element u aluminijskim legurama

Izuzeća iz točaka 6(b)-I i 6(b)-II unesena su u Prilog III. Direktivi RoHS Delegiranom direktivom Komisije (EU) 2018/740⁵. Prethodno izuzeće iz točke 6(b) odnosi se na uporabu olova kao elementa u aluminijskim legurama s masenim udjelom olova do 0,4 % te je, slično kao izuzeće iz točke 6(a), i dalje relevantno za određene kategorije EEO-a. Međutim, većina kategorija EEO-a prenesena je na podizuzeća iz točaka 6(b)-I i 6(b)-II. Ta dva izuzeća određuju područje primjene prethodnog izuzeća iz točke 6(b) u dvije primjene: izuzeće iz točke 6(b)-I obuhvaća **olovo kao element u aluminijskim legurama, pod uvjetom da je to rezultat recikliranja aluminijskog otpada koji sadržava olovo**, a izuzeće iz točke 6(b)-II obuhvaća **olovo kao element u aluminijskim legurama za potrebe strojne obrade**.

³ Popis je dostupan na: http://ec.europa.eu/environment/waste/rohs_eee/adaptation_en.htm.

⁴ Delegirana direktiva Komisije (EU) 2018/739 od 1. ožujka 2018. o izmjeni, u svrhu prilagodbe tehničkom napretku, Priloga III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao element u čeličnim legurama (SL L 123, 18.5.2018., str. 103., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir_del/2018/739/oj).

⁵ Delegirana direktiva Komisije (EU) 2018/740 od 1. ožujka 2018. o izmjeni, u svrhu prilagodbe tehničkom napretku, Priloga III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao element u aluminijskim legurama (SL L 123, 18.5.2018., str. 106., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir_del/2018/740/oj).

Datum isteka izuzeća iz točke 6(b) je 21. srpnja 2021. za kategorije 8. i 9., osim *in vitro* dijagnostičkih medicinskih proizvoda i instrumenata za praćenje i kontrolu u industriji. Te podskupine imaju datum isteka 21. srpnja 2023. za *in vitro* dijagnostičke medicinske proizvode iz kategorije 8. te 21. srpnja 2024. za instrumente za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. Kategorija 11. „ostali EEO koji nije obuhvaćen nijednom od gore navedenih kategorija” („ostali EEO”) također istječe 21. srpnja 2024.

Datum isteka izuzeća iz točke 6(b)-I je 21. srpnja 2021., a iz točke 6(b)-II 18. svibnja 2021., primjenjivo za kategorije od 1. do 7. i kategoriju 10.

Komisija je 2. prosinca 2019. i 17. siječnja 2020., u roku iz članka 5. stavka 5. Direktive RoHS, primila dva zahtjeva za obnavljanje područja primjene i trajanja tih izuzeća. Komisija je 20. siječnja 2023. primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točke 6(b) u pogledu instrumenata za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. te u pogledu kategorije 11. „ostali EEO”.

Olovo kao element u bakrenim legurama

Izuzeće iz točke 6.(c) Priloga III. odnosi se na **olovo u bakrenim legurama** te je obnovljeno Delegiranom direktivom (EU) 2018/741⁶. Izuzeće nije izmijenjeno od prve Direktive RoHS – Direktive 2002/95/EZ⁷.

Izuzećem su obuhvaćene sve kategorije EEO-a. Datum isteka izuzeća iz točke 6.(c) je 21. srpnja 2021. za kategorije od 1. do 7., kategorije 8. i 9., osim *in vitro* dijagnostičkih medicinskih proizvoda i instrumenata za praćenje i kontrolu u industriji, te za kategoriju 10. Datum isteka izuzeća iz točke 6.(c) je 21. srpnja 2023. za *in vitro* dijagnostičke medicinske proizvode iz kategorije 8., a 21. srpnja 2024. za instrumente za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. te za kategoriju 11. „ostali EEO koji nije obuhvaćen nijednom od gore navedenih kategorija” („ostali EEO”).

Komisija je 15. i 16. siječnja 2020., u roku iz članka 5. stavka 5. Direktive RoHS, primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točke 6.(c).

Tehnička procjena

Komisija je u listopadu 2020. započela studiju⁸, dovršenu u veljači 2022., radi potrebne tehničke i znanstvene procjene, uključujući javno savjetovanje s dionicima koje je trajalo deset tjedana. Sve primjedbe uzete su u obzir. Informacije o savjetovanju navedene su na internetskoj stranici projekta⁹.

- Tijekom javnog savjetovanja podneseno je 10 posebnih komentara za izuzeće iz točke 6(a) i brojni opći komentari.
- Tijekom javnog savjetovanja podneseno je sedam posebnih komentara za izuzeće iz točke 6(b)-I, 12 posebnih komentara za izuzeće iz točke 6(b)-II i brojni opći komentari.

⁶ DELEGIRANA DIREKTIVA KOMISIJE (EU) 2018/741 od 1. ožujka 2018. o izmjeni, u svrhu prilagodbe tehničkom napretku, Priloga III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao element u bakrenim legurama (SL L 123, 18.5.2018., str. 109., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir_del/2018/741/oj).

⁷ Direktiva 2002/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. siječnja 2003. o ograničenju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi (SL L 37, 13.2.2003., str. 19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/95/oj>).

⁸ Završno izvješće o studiji (paket 22.) dostupno je na <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c774eb67-7cc6-11ec-8c40-01aa75ed71a1/language-en>.

⁹ Razdoblje savjetovanja: od 23. prosinca 2020. do 3. ožujka 2021.; <https://rohs.exemptions.oeko.info/>.

- Tijekom objave podneseno je 12 posebnih komentara za izuzeće iz točke 6.(c) i brojni opći komentari.
- Kako bi ocijenila konkretne informacije o novoj kategoriji iz zahtjeva primljenih 2023., Komisija je u kolovozu 2023. započela studiju¹⁰, koja je dovršena u travnju 2024. U okviru tehničke procjene provedeno je javno savjetovanje s dionicima koje je trajalo osam tjedana te su sve primjedbe uzete u obzir. Informacije o savjetovanju navedene su na internetskoj stranici projekta¹¹.
- Za izuzeće iz točke 6(a) primljeno je osam komentara.
- Za izuzeće iz točke 6(b) primljeno je 13 komentara.

Olovo kao element u čeličnim legurama – tehnički zaključci

U izvješćima o tehničkoj i znanstvenoj procjeni istaknuto je sljedeće:

- olovo se upotrebljava kao element u **čeličnim legurama za potrebe strojne obrade** kako bi se povećala učinkovitost obrade, poboljšala stabilnost te površina materijala postala glatkija,
- u nekim je slučajevima zamjena olova tehnički moguća. Međutim, to se nije moglo dodatno precizirati tijekom tehničkih procjena te općenito od preispitivanja 2015. nije bilo napretka u pogledu zamjene olova u čeliku za potrebe strojne obrade. Ukidanje izuzeća za potrebe strojne obrade ima negativne učinke koji nadmašuju koristi zamjene olova, posebno ako se primjenjuje kratkoročni datum isteka,
- kako bi se osiguralo dodatno vrijeme za pružanje konkretnih dokaza o tehničkom stanju zamjene i kako bi se izbjegli negativni učinci na tržište, primjereno je odobriti kratkoročno izuzeće,
- olovo može biti prisutno u **vruće pocinčanom čeliku**. U postupku galvanizacije za proizvodnju zaštitnog cinčanog premaza na proizvodima od čelika upotrebljava se tekući cink. Olovo može biti prisutno kao nečistoća u upotrijebljenom cinku iz sekundarnog cinka ili iz rezidualne koncentracije olova iz ranijih šarži. U drugim slučajevima namjerno dodano olovo osigurava visoku kvalitetu premaza, posebno za primjene sa sitnim detaljima. Budući da dio olova prelazi u čelik, proizvedeni čelik sadržava malu količinu olova,
- trenutni prag koncentracije olova (0,2 % masenog udjela) primjenjiv na komponente od vruće pocinčanog čelika i dalje je primjeren i primjenjiv,
- uporaba sekundarnog cinka korisna je za okoliš u usporedbi s uporabom primarnog cinka. Ukidanje izuzeća za vruće pocinčani čelik ima negativne učinke koji nadmašuju koristi zamjene olova. Stoga je primjereno odobriti izuzeće,
- u oba slučaja čelik obuhvaćen izuzećima upotrebljava se u različitim konačnim primjenama. Nisu dostavljeni utemeljeni tehnički argumenti kojima bi se opravdala promjena područja primjene ili razdoblja valjanosti za različite kategorije EEO-a.

Olovo kao element u aluminijskim legurama – tehnički zaključci

U izvješćima o tehničkoj i znanstvenoj procjeni istaknuto je sljedeće:

¹⁰ Završno izvješće (paket 27.) o studiji dostupno je na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/708d9a2a-26e1-11ef-a195-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-327348441>.

¹¹ Razdoblje savjetovanja: od 16. listopada 2023. do 11. prosinca 2023.; <https://rohs.biois.eu/>.

- olovo može biti nenamjerno prisutno u recikliranom aluminijskom otpadu. To je slučaj s lijevanim legurama koje se tale u peći i ulijevaju u kalup,
- zamjena olova u aluminijskim legurama, u kojima olovo potječe od aluminijskog otpada, nema ni velike prednosti za okoliš niti bi se mogla proporcionalno postići u velikim industrijskim razmjerima. To znači da zamjena ili razrjeđivanje sekundarnog aluminija primarnim aluminijem u lijevanim legurama ne bi bili mogući u svim područjima primjene, djelomično zbog veće potrošnje energije,
- očekuje se da će se udio olova u aluminijskom otpadu s vremenom smanjiti. Potrebno je dodatno vrijeme da bi se u industriji osigurala pouzdanost aluminijskih legura s manje olova,
- kako bi se pojasnilo područje primjene izuzeća, u tekstu se trebaju precizirati **aluminijske lijevane legure dobivene recikliranjem aluminijskog otpada koji sadržava olovo**,
- najveću graničnu vrijednost za olovo u aluminijskim lijevanim legurama trebalo bi smanjiti na 0,3 % masenog udjela zbog tehničkog napretka¹² i sve manje koncentracije olova u aluminijskom otpadu,
- olovo se upotrebljava i kao element u **aluminijskim legurama za potrebe strojne obrade** jer djeluje kao sredstvo za podmazivanje pa tako poboljšava strojnu obradivost,
- pouzdane zamjene za olovo u aluminiju za potrebe strojne obrade postoje na tržištu za većinu kategorija EEO-a. U mnogim primjenama zamijenjeno je olovo u aluminiju za potrebe strojne obrade. Prelazak na aluminij bez olova bio je očit već u posljednjem preispitivanju izuzeća provedenom 2016.¹³,
- tijekom posljednjeg postupka evaluacije, za jedan zahtjev još nije bila dostupna pouzdana zamjena, odnosno za plinske ventile za kontrolu i regulaciju plina u kućanskim plinskim aparatima,
- očekuje se da će zamjenski materijal za tu primjenu u plinskim ventilima biti dovršen krajem 2024. Nakon prijelaznog razdoblja od 18 mjeseci za postojeće izuzeće iz točke 6(b)-II više neće biti potrebno novo izuzeće za olovo u takvim posebnim primjenama,
- za instrumente za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. i za kategoriju 11. „ostali EEO” podaci upućuju na to da je za uporabu bezolovnih aluminijskih legura za strojnu obradu i uporabu aluminijskih legura s udjelom olova smanjenim s 0,4 % na 0,3 % potrebno preoblikovanje i, barem u nekim slučajevima, prekvalificiranje EEO-a. To zahtijeva više vremena od vremena potrebnog za druge kategorije EEO-a.
- **Olovo kao element u bakrenim legurama – tehnički zaključci**

U izvješćima o tehničkoj i znanstvenoj procjeni istaknuto je sljedeće:

- bakrene legure koje sadržavaju olovo imaju posebna svojstva u pogledu provodnosti, relaksacije, korozije ili podmazivanja. Uporaba bakrenih legura s olovom može se stoga temeljiti na električnim i/ili mehaničkim funkcijama EEO-a,

¹² Udio olova u aluminijskim lijevanim legurama smanjen je 2020. u normi EN1706 AC 46500 na najviše 0,29 % udjela olova.

¹³ Konačno izvješće (paket 9.) – lipanj 2016. – Oeko-Institut – Studija za procjenu zahtjeva za obnavljanje 29 izuzeća iz Priloga III. Direktivi RoHS 2: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a3fdcc8c-4273-11e6-af30-01aa75ed71a1>.

- kad je riječ o električnim komponentama, bakrene legure s olovom uglavnom se upotrebljavaju kao vodiči u svim vrstama veza u brojnim primjenama. Za komponente u kojima se upotrebljavaju bakrene legure s olovom koje se temelje na mehaničkim svojstvima postoje legure bakra i cinka bez olova, ali te alternative zahtijevaju prilagodbe postupka strojne obrade, za koje je potrebno više vremena,
- iako bi se tijekom sljedećih godina komponente jednostavnih geometrijskih karakteristika mogle zamijeniti, kod nekih je zamjena ograničena i moguća je samo za određene primjene te se nije moglo pronaći jasno razgraničenje primjena,
- unatoč pojedinačnim zamjenama zaključeno je da nije pravo vrijeme za sužavanje područja primjene ili smanjenje maksimalne vrijednosti koncentracije olova u bakrenim legurama jer bi to moglo imati znatne učinke,
- bakar koji sadržava olovo upotrebljava se u različitim konačnim primjenama i nisu dostavljeni utemeljeni argumenti kojima bi se opravdali različiti opsezi ili razdoblja valjanosti ovisno o kategoriji EEO-a. Trebalo bi utvrditi jedan datum isteka za sve kategorije EEO-a,
- iako se preporučuje obnavljanje izuzeća, trebalo bi dostaviti dokaze specifične za određenu primjenu i, prema potrebi, opseg izuzeća trebalo bi suziti u sljedećem preispitivanju zahvaljujući napretku postignutom na zamjeni olova u bakrenim legurama.

Uredba REACH

Sličnu razinu zaštite trebalo bi pružiti ako je područje primjene Direktive RoHS isključeno iz ograničenja utvrđenih Uredbom REACH.

U skladu s točkom 7. ograničenja iz unosa 63. u Prilogu XVII. Uredbi REACH uporaba olova ograničena je u proizvodima i njihovim dostupnim dijelovima kako bi se izloženost djece olovu iz proizvoda koji se isporučuju široj javnosti svela na najmanju moguću mjeru. Olovo u tim proizvodima ili dostupnim dijelovima ograničeno je na 0,05 % masenog udjela ako djeca te komponente mogu staviti u usta. Ograničenje se ne primjenjuje ako je stopa ispuštanja olova ispod određene razine. Jedna dimenzija pristupačnih dijelova manja je od 5 cm.

U skladu s točkom 8. iz unosa 63. Priloga XVII. Uredbi REACH, područje primjene Direktive RoHS isključeno je iz tog posebnog zahtjeva za ograničenje. Međutim, u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (a) prvim odlomkom Direktive RoHS, uključivanjem materijala i komponenti EEO-a za posebne primjene ne smije se narušiti zaštita okoliša i zdravlja predviđena Uredbom REACH.

Uređaji za EEO ili njihovi dijelovi mogu znatno premašiti graničnu vrijednost utvrđenu u točki 7. iz unosa 63. zbog odobrenih i planiranih izuzeća u točkama 6(a), 6(b) i 6.(c) Priloga III. Direktivi RoHS. Zbog različitih vrsta primjene ne može se isključiti mogućnost da djeca stave komponente u usta u normalnim ili razumno predvidljivim uvjetima uporabe. Stoga je primjereno i u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (a) Direktive RoHS i načelom predostrožnosti dodati sljedeću bilješku u tekst izuzeća u točkama 6(a), 6(b) i 6.(c) Priloga III. Direktivi RoHS:

- *Izuzeće ne obuhvaća EEO namijenjen za opskrbu javnosti ako u uobičajenim ili predvidljivim uvjetima uporabe djeca taj EEO ili njegov dostupan dio mogu staviti u usta. Međutim, izuzeće se primjenjuje ako se može dokazati da su ispunjena oba uvjeta:*

- — stopa ispuštanja olova iz takvog EEO-a ili bilo kojeg dostupnog dijela, neovisno o tome je li premazan ili nepremazan, ne prelazi 0,05 µg/cm²/h (ekvivalent 0,05 µg/g/h), i
- — za premazane proizvode: da se premazom dovoljno osigurava da se ta stopa ispuštanja neće premašiti u razdoblju od najmanje dvije godine u uobičajenim ili razumno predvidljivim uvjetima uporabe EEO-a.
- Za potrebe ove bilješke, smatra se da djeca EEO ili dostupni dio EEO-a mogu staviti u usta ako jednu dimenziju ima manju od 5 cm ili ako ima odvojiv ili izbočen dio te veličine.

Bilješka predstavlja ograničenje područja primjene, ali se primjenjuje samo ako su ispunjeni uvjeti te ako se proizvod ili dostupni dijelovi proizvoda dostavljaju široj javnosti. Stoga se podrazumijeva da će ograničenje imati neznatan učinak, posebno za EEO koji se primjenjuje u profesionalnom kontekstu.

Savjetovanje

Komisija se 11. listopada 2021. i 18. rujna 2024. savjetovala sa stručnom skupinom država članica za delegirane akte u skladu s Direktivom RoHS. Poduzela je sve potrebne postupovne korake u vezi s izuzećima od ograničenja tvari u skladu s člankom 5. stavcima od 3. do 7.¹⁴ Vijeće i Europski parlament obaviješteni su o svim aktivnostima u tom kontekstu.

- Stručnjaci iz država članica najviše su kritizirali to što podnositelji zahtjeva u okviru tehničkih procjena ne dostavljaju dovoljno informacija. Podnositelji zahtjeva trebali bi jasno dokazati da su kriteriji iz članka 5. stavka 1. točke (a) ispunjeni i trebali bi potkrijepiti svoje tvrdnje jer inače ne bi trebalo odobriti izuzeće. Komisija je to uzela u obzir tako što je, prema potrebi, uvela podunose i kratka razdoblja valjanosti. Razmotreni su i drugi doprinosi nekoliko predstavnika industrije koji su htjeli da se zadrži *status quo* u pogledu izuzeća.

3. PRAVNI ELEMENTI DELEGIRANOG AKTA

- Pod uvjetom da se odgovarajućim unosima za izuzeće doda bilješka, rezultati evaluacije pokazuju da izuzeće ne bi narušilo zaštitu okoliša i zdravlja predviđenu Uredbom REACH, u skladu s člankom 5. Direktive 2011/65/EU.

Olovo kao element u čeličnim legurama

- Obje tehničke primjene (olovo za potrebe strojne obrade ili olovo kao ostatak u galvaniziranom čeliku) koje su trenutačno obuhvaćene izuzećima iz točaka 6(a) i 6(a)-I podijeljene su u dva podizuzeća kako bi se uzeo u obzir tehnički napredak, dionicima pružila pravna sigurnost i olakšao sljedeći postupak evaluacije. Delegiranom direktivom stoga se odobravaju dva izuzeća za olovo u čeliku: u točkama 6(a)-I i 6(a)-II.
- Prvim izuzećem iz točke 6(a)-I, kojom se zamjenjuje prethodna točka, obuhvaćeno je olovo kao element u čeličnim legurama za potrebe strojne obrade. Drugim izuzećem u novoj točki 6(a)-II obuhvaćeno je olovo kao element u komponentama od vruće pocinčanog čelika. U oba slučaja ispunjen je kriterij iz članka 5. stavka 1. točke (a)

¹⁴ Popis potrebnih administrativnih koraka dostupan je na [internetskim stranicama Komisije](https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home). U međuinstitucijskom registru delegiranih akata na adresi <https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home> može se vidjeti u kojoj su fazi postupka trenutačno nacrti delegiranih akata.

prve alineje: eliminacija ili zamjena je znanstveno ili tehnički neizvediva za većinu primjena koje su obuhvaćene tim izuzećima.

- Kategorije 8. i 9., koje su trenutačno obuhvaćene izuzećem iz točke 6(a), bit će obuhvaćene dvama novim podunosima odnosno točkama 6(a)-I i 6(a)-II. Budući da se ne očekuju znatne posljedice, prethodno izuzeće iz točke 6(a) isteći će u roku od 12 mjeseci.
- S obzirom na to koliko je proteklo vremena od provedbe tehničke procjene, nova podizuzeća trebala bi imati kraće razdoblje valjanosti od maksimalnog mogućeg razdoblja u skladu s tehničkim preporukama. Osim toga, zbog toga što je industrija zatražila šire područje primjene, a nije poslala potpune podatke, opravdan je kratak rok kako bi podnositelji zahtjeva mogli potkrijepiti svoje tvrdnje. Budući da je teret dokazivanja da je ispunjen jedan od kriterija iz članka 5. stavka 1. točke (a) na podnositeljima zahtjeva, pri sljedećoj procjeni trebalo bi dostaviti potpune podatke, u protivnom Komisija mora razmotriti neobnavljanje izuzeća zbog nedostatka podataka.
- Prema tehničkoj procjeni novo podizuzeće iz točke 6(a)-I trebalo bi isteći prije podizuzeća iz točke 6(a)-II. Međutim, kasniji datum isteka izuzeća zbog proteklog vremena ne opravdava kasniji datum isteka podizuzeća iz točke 6(a)-II. S obzirom na tehničku evaluaciju primjereno je utvrditi jedan datum isteka izuzeća za sve kategorije navedene u Prilogu I. Direktivi 2011/65/EU.

Olovo kao element u aluminijским legurama

- Trenutačna točka 6(b)-I koja obuhvaća aluminij koji potječe od recikliranja aluminijškog otpada koji sadržava olovo prenosi se u novu točku 6(b)-III. Novom se točkom utvrđuju područje primjene i najveća koncentracija olova na 0,3 % masenog udjela. Kriterij utvrđen u članku 5. stavku 1. točki (a) drugoj alineji ispunjen je: pouzdanost zamjenskih tvari nije osigurana.
- Zahtjev koji se odnosi na olovo u aluminijским legurama za potrebe strojne obrade više ne ispunjava relevantne kriterije iz članka 5. stavka 1. točke (a) za kategorije od 1. do 7. i kategoriju 10. Budući da bi industriji moglo biti potrebno dodatno vrijeme za prilagodbu toj promjeni, trebalo bi primijeniti maksimalno prijelazno razdoblje u skladu s člankom 5. stavkom 6. Direktive RoHS.
- Prethodno izuzeće iz točke 6(b) dobiva podunose. Relevantne primjene koje ispunjavaju kriterije Direktive RoHS prenose se u sljedeće podunose te je stoga primjereno da prethodna točka 6(b) istekne u roku od 12 mjeseci. Kategorije 8., 9. i 11., koje su trenutačno obuhvaćene izuzećem iz točke 6(b), bit će obuhvaćene točkama 6(b)-I i 6(b)-III. Za instrumente za praćenje i kontrolu u industriji iz kategorije 9. i kategoriju 11. izuzeće iz točke 6(b)-I ostat će valjano. Primjereno je da druge kategorije EEO-a budu obuhvaćene novom točkom 6(b)-III.
- S obzirom na to koliko je proteklo vremena od provedbe tehničke procjene, nova podizuzeća trebala bi imati kraće razdoblje valjanosti od maksimalnog mogućeg razdoblja u skladu s tehničkim preporukama. Osim toga, zbog toga što je industrija zatražila šire područje primjene, a nije poslala potpune podatke, opravdan je kratak rok kako bi podnositelji zahtjeva mogli potkrijepiti svoje tvrdnje. Budući da je teret dokazivanja da je ispunjen jedan od kriterija iz članka 5. stavka 1. točke (a) na podnositeljima zahtjeva, pri sljedećoj procjeni trebalo bi dostaviti potpune podatke, u protivnom Komisija mora razmotriti neobnavljanje izuzeća zbog nedostatka podataka.

- Budući da nisu dostavljeni tehnički podaci kojima bi se opravdalo uvođenje različitih datuma isteka za različite kategorije EEO-a, primjereno je utvrditi jedan datum isteka za sve kategorije utvrđene u Prilogu I. Direktivi RoHS.

Olovo kao element u bakrenim legurama

Primjene obuhvaćene trenutačnim područjem primjene izuzeća iz točke 6.(c) Priloga III. ispunjavaju barem jedan kriterij iz članka 5. stavka 1. točke (a) Direktive RoHS, tj. da pouzdanost zamjenskih tvari nije osigurana.

- Nisu dostavljene tehničke informacije koje bi pokazale da među kategorijama EEO-a postoje tehničke razlike u pogledu zamjene olova u bakrenim legurama. S obzirom na tehničku evaluaciju primjereno je utvrditi jedan datum isteka izuzeća za sve kategorije iz Priloga I. Direktivi RoHS.
- S obzirom na to koliko je proteklo vremena od provedbe tehničke procjene, nova podizuzeća trebala bi imati kraće razdoblje valjanosti od maksimalnog mogućeg razdoblja u skladu s tehničkim preporukama. Osim toga, zbog toga što je industrija zatražila šire područje primjene, a nije poslala potpune podatke, opravdan je kratak rok kako bi podnositelji zahtjeva mogli potkrijepiti svoje tvrdnje. Budući da je teret dokazivanja da je ispunjen jedan od kriterija iz članka 5. stavka 1. točke (a) na podnositeljima zahtjeva, pri sljedećoj procjeni trebalo bi dostaviti potpune podatke, u protivnom Komisija mora razmotriti neobnavljanje izuzeća zbog nedostatka podataka.

Delegirani akt

Zbog tehničke sličnosti i prisutnosti olova u legurama koje se upotrebljavaju za EEO trebalo bi donijeti jednu odluku za sva tri izuzeća. Kako je propisano Direktivom RoHS i u skladu sa zahtjevima iz njezina članka 5. stavka 1. točke (a), pravni instrument je delegirana direktiva.

Cilj je Delegirane direktive doprinijeti zaštiti zdravlja ljudi i okoliša te uskladiti odredbe za funkcioniranje unutarnjeg tržišta u području EEO-a. U tu se svrhu dopušta uporaba inače zabranjenih tvari za posebne primjene, u skladu s Direktivom RoHS i postupkom utvrđenim u njoj za prilagodbu priloga III. i IV. znanstvenom i tehničkom napretku.

Datumi isteka izuzeća utvrđeni su u skladu s člankom 5. stavkom 2. prvim podstavkom Direktive RoHS. Pri određivanju datuma isteka izuzeća trebalo bi uzeti u obzir minimalno razdoblje od 18 mjeseci prije datuma isteka, tijekom kojeg je potrebno podnijeti zahtjeve za obnavljanje u skladu s člankom 5. stavkom 5. prvim podstavkom Direktive RoHS, kako bi se industriji dalo dovoljno vremena za pripremu zahtjeva za obnavljanje izuzeća.

Ne očekuje se da će odobrena razdoblja valjanosti negativno utjecati na inovacije.

Delegirana direktiva ne utječe na proračun Unije.

DELEGIRANA DIREKTIVA KOMISIJE (EU) .../...

od 8.9.2025.

o izmjeni Direktive 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao elementa u čeličnim, aluminijskim i bakrenim legurama

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Direktivu 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o ograničenju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi¹, a posebno njezin članak 5. stavak 1. točke (a) i (b),

budući da:

- (1) Člankom 4. stavkom 1. Direktive 2011/65/EU propisuje se da države članice osiguravaju da električna i elektronička oprema stavljena na tržište ne sadržava opasne tvari navedene u Prilogu II. toj direktivi. To se ograničenje ne primjenjuje na određene izuzete primjene navedene u Prilogu III. toj direktivi.
- (2) Kategorije električne i elektroničke opreme na koje se primjenjuje Direktiva 2011/65/EU navedene su u Prilogu I. toj direktivi.
- (3) Olovo je ograničena tvar navedena u Prilogu II. Direktivi 2011/65/EU. Najveća dopuštena vrijednost koncentracije iznosi 0,1 % masenog udjela olova u homogenim materijalima.
- (4) Delegiranom direktivom Komisije (EU) 2018/739² odobreno je izuzeće za uporabu olova kao elementa u čeličnim legurama za potrebe strojne obrade s masenim udjelom olova do 0,35 % i u komponentama od vruće pocinčanog čelika s masenim udjelom olova do 0,2 %, kako je utvrđeno u točki 6(a)-I Priloga III. Direktivi 2011/65/EU. To izuzeće obuhvaća kategorije električne i elektroničke opreme od 1. do 7. i kategoriju 10. navedene u Prilogu I. Direktivi 2011/65/EU. Primjena izuzeća iz točke 6(a) Priloga III. toj direktivi bila je ograničena na kategorije električne i elektroničke opreme 8., 9. i 11.
- (5) Delegiranom direktivom Komisije (EU) 2018/740³ odobrena su izuzeća za uporabu olova kao elementa u aluminijskim legurama s masenim udjelom olova do 0,4 % za

¹ SL L 174, 1.7.2011., str. 88., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/65/oj>.

² Delegirana direktiva Komisije (EU) 2018/739 od 1. ožujka 2018. o izmjeni, u svrhu prilagodbe tehničkom napretku, Priloga III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao element u čeličnim legurama (SL L 123, 18.5.2018., str. 103., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir_del/2018/739/oj).

³ Delegirana direktiva Komisije (EU) 2018/740 od 1. ožujka 2018. o izmjeni, u svrhu prilagodbe tehničkom napretku, Priloga III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao element u aluminijskim legurama (SL L 123, 18.5.2018., str. 106., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir_del/2018/740/oj).

potrebe strojne obrade ili recikliranje aluminijskog otpada koji sadržava olovo. Izuzeća su utvrđena u točkama 6(b)-I i 6(b)-II Priloga III. Direktivi 2011/65/EU. Ta izuzeća obuhvaćaju kategorije električne i elektroničke opreme od 1. do 7. i kategoriju 10. navedene u Prilogu I. Direktivi 2011/65/EU. Primjena izuzeća iz točke 6(b) Priloga III. tog direktivi bila je ograničena na kategorije električne i elektroničke opreme 8., 9. i 11.

- (6) Delegiranom direktivom Komisije (EU) 2018/741⁴ odobreno je izuzeće za uporabu bakrenih legura s masenim udjelom olova do 4 % za sve kategorije, kako je utvrđeno u točki 6.(c) Priloga III. Direktivi 2011/65/EU.
- (7) Komisija je 17. i 20. siječnja 2020. primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točaka 6(a) i 6(a)-I Priloga III. Direktivi 2011/65/EU s obzirom na znanstveni i tehnički napredak, posebno u pogledu područja primjene. Komisija je 2. prosinca 2019. i 17. siječnja 2020. primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točaka 6(b), 6(b)-I i 6(b)-II Priloga III. Direktivi 2011/65/EU, a 15. i 16. siječnja 2020. Komisija je primila dva zahtjeva za obnavljanje izuzeća iz točke 6.(c) Priloga III. Direktivi 2011/65/EU.
- (8) Izuzeća iz točaka 6(a), 6(b) i 6.(c) Priloga III. Direktivi 2011/65/EU, za električnu i elektroničku opremu iz kategorije 8. odnosno za „*in vitro* dijagnostičke medicinske proizvode” iz Priloga I. Direktivi 2011/65/EU, trebala su isteći 21. srpnja 2023., a izuzeća za kategoriju 9. „instrumenti za praćenje i kontrolu u industriji” i kategoriju 11. „ostali EEO koji nije obuhvaćen nijednom od gore navedenih kategorija” iz Priloga I. Direktivi 2011/65/EU trebala su isteći 21. srpnja 2024. Dana 20. siječnja 2023. primljena su dva zahtjeva za obnavljanje za svako izuzeće utvrđeno u točkama 6(a) i 6(b) Priloga III. Direktivi 2011/65/EU, a posebno za te tri kategorije. U skladu s člankom 5. stavkom 5. drugim podstavkom Direktive 2011/65/EU, zbog podnesenog zahtjeva postojeća izuzeća ostaju valjana do donošenja odluke o zahtjevu za obnavljanje.
- (9) Kako bi se ocijenili primljeni zahtjevi, 2022.⁵ provedena je i dovršena studija tehničke i znanstvene procjene. Nova studija o kategorijama za koje je u kasnijoj fazi zatraženo obnavljanje izuzeća provedena je i dovršena 2024.⁶ U skladu s člankom 5. stavkom 7. Direktive 2011/65/EU u okviru ocjenjivanja provedena su savjetovanja s dionicima.
- (10) U evaluaciji zatraženog obnavljanja izuzeća zaključeno je da je, u pogledu izuzeća iz točke 6(a)-I Priloga III. Direktivi 2011/65/EU, olovo i dalje potrebno u čeliku kako bi se postigla određena svojstva strojne obrade. Zamjena ili eliminacija vruće pocinčanog čelika trenutačno nije tehnički izvediva ni gospodarski održiva. Međutim, obje tehničke primjene mogu se podijeliti na točke 6(a)-I i 6(a)-II Priloga III. Direktivi 2011/65/EU kako bi se u sljedećem preispitivanju obavila ciljanija provjera.
- (11) Kako bi se osiguralo dovoljno vremena za zamjenu olova u čeliku i izbjegli negativni učinci koji nadmašuju koristi zamjene, primjereno je odobriti kratkoročno razdoblje

⁴ Delegirana direktiva Komisije (EU) 2018/741 od 1. ožujka 2018. o izmjeni, u svrhu prilagodbe tehničkom napretku, Priloga III. Direktivi 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu izuzeća za olovo kao element u bakrenim legurama (SL L 123, 18.5.2018., str. 109., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir_del/2018/741/oj).

⁵ Završno izvješće o studiji (paket 22.) dostupno je na <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c774eb67-7cc6-11ec-8c40-01aa75ed71a1/language-en>.

⁶ Završno izvješće o studiji (paket 27.) dostupno je na <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/708d9a2a-26e1-11ef-a195-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-327348441>.

valjanosti za te primjene, u skladu s člankom 5. stavkom 2. prvim podstavkom Direktive 2011/65/EU. Kad je riječ o točkama 6(a), 6(a)-I i 6(a)-II Priloga III. Direktivi 2011/65/EU, primjereno je utvrditi jedan datum isteka za sve kategorije navedene u Prilogu I. toj direktivi.

- (12) Izuzeće iz točke 6(a) Priloga III. Direktivi 2011/65/EU trebalo bi isteći 12 mjeseci nakon datuma odluke o zahtjevu za obnavljanje, u skladu s člankom 5. stavkom 6. te direktive.
- (13) Kad je riječ o izuzeću iz točke 6(b)-I Priloga III. Direktivi 2011/65/EU u pogledu olova u aluminiju koji potječe od recikliranja aluminijskog otpada koji sadržava olovo, utvrđeno je da se koncentracija olova može dodatno smanjiti na 0,3 % masenog udjela u aluminiju. To bi trebalo navesti u novoj točki, navodeći da je takav aluminij lijevana legura.
- (14) Uporaba namjerno dodanog olova u aluminij za potrebe strojne obrade više nije potrebna za električnu i elektroničku opremu. Na tržištu postoje pouzdane zamjene za olovo u aluminiju. Očekuje se da će se do 2025. alternativama zamijeniti posljednje područje primjene za koje je potrebno takvo izuzeće. U skladu s člankom 5. stavkom 6. Direktive 2011/65/EU trebalo bi utvrditi maksimalno prijelazno razdoblje od 18 mjeseci kako bi se pojedinačnim tržišnim sudionicima iz te industrije omogućila prilagodba.
- (15) Utvrđeno je da je za uporabu aluminijskih legura koje sadržavaju olovo u koncentraciji manjoj od 0,4 % masenog udjela potrebno preoblikovati i prekvalificirati električnu i elektroničku opremu iz kategorije 9. „instrumenti za praćenje i kontrolu u industriji” i kategoriju 11. s otvorenim područjem primjene odnosno „ostali EEO”, za što je potrebno više vremena za usklađivanje u usporedbi s drugim kategorijama iz Priloga I. Direktivi 2011/65/EU. Stoga bi za te dvije kategorije trebalo uzeti u obzir dulja razdoblja valjanosti.
- (16) Kad je riječ o točki 6.(c) Priloga III. Direktivi 2011/65/EU u vezi s bakrenim legurama koje sadržavaju do 4 % masenog udjela olova, tijekom znanstvene i tehničke procjene nije bilo moguće utvrditi i definirati područja primjene za koja više nije potrebno izuzeće, unatoč mnogim naznakama da bi se olovo moglo uspješno zamijeniti u određenim primjenama. Budući da zamjene nisu dovoljno pouzdane, trebalo bi odobriti obnavljanje izuzeća. S obzirom na tehničku evaluaciju primjereno je utvrditi jedan datum isteka izuzeća za sve kategorije navedene u Prilogu I. Direktivi 2011/65/EU.
- (17) Uvrštavanjem materijala i komponenti elektroničke i električne opreme ne bi se smjela narušiti zaštita okoliša i zdravlja predviđena Uredbom (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća⁷. U skladu s točkom 7. ograničenja iz unosa 63. u Prilogu XVII. Uredbi (EZ) br. 1907/2006 uporaba olova ograničena je u proizvodima i njihovim dostupnim dijelovima kako bi se izloženost djece olovu iz proizvoda koji se isporučuju široj javnosti svela na najmanju moguću mjeru. Olovo u tim proizvodima ili dostupnim dijelovima ograničeno je na najviše 0,05 % masenog udjela ako djeca te

⁷ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj>).

komponente mogu staviti u usta. Kako bi se osigurala usklađenost s razinom zaštite utvrđenom Uredbom (EZ) br. 1907/2006, odobrene unose za izuzeće trebalo bi označiti bilješkom kojom se dodatno ograničavaju primjene u skladu s točkom 7. ograničenja iz unosa 63. Priloga XVII. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.

(18) Direktivu 2011/65/EU trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELA JE OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Prilog III. Direktivi 2011/65/EU mijenja se u skladu s Prilogom ovoj Direktivi.

Članak 2.

Države članice najkasnije do [posljednjeg dana šestog mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] donose i objavljuju zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

One te odredbe primjenjuju od [posljednjeg dana šestog mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive + 1 dan].

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 3.

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 4.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 8.9.2025.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN